

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Біланіч Людмили Віталіївни

на тему: «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

На основі вивчення і ґрунтовного аналізу дисертації Біланіч Л.В. на тему «Державне регулювання соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу» можна зробити наступні висновки щодо її актуальності, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірності та новизни, повноти викладу в опублікованих працях, а також відповідності дисертації встановленим нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

1. Актуальність теми дослідження

На сучасному етапі економічного розвитку спостерігається зростаюча зацікавленість суспільства у вирішенні глобальних економічних, екологічних і соціальних проблем, тому, кардинально змінюється мета діяльності бізнес-структур, зокрема кінцева мета бізнесу. Отримання високих прибутків та зосередження уваги на економічних результатах сьогодні плавно переходять на вирішенні соціальних проблем.

В умовах глобалізації та постійної конкурентної боротьби все більша кількість підприємств у розвинених країнах світу приділяють особливу увагу питанням соціально орієнтованого бізнесу та ідеї сталого розвитку. Нажаль, український бізнес неповністю усвідомлює важливість запровадження такої діяльності та недостатньо розуміє усі переваги та користь, які дає

впровадження принципів соціальної відповідальності в умовах інформаційного суспільства. До цього, відсутність в Україні законодавчої бази не дає можливості чіткого підходу до поширення соціальних підприємств в державі.

В той час коли бізнесмени концентровані на створенні фінансового прибутку, соціальні підприємці займаються збільшенням соціального капіталу. Вони задіяні в таких галузях як освіта, охорона довкілля, боротьба із бідністю та правами людини. Один з найвідоміших соціальних підприємців був Нобелівський лауреат 2006 року Мохаммад Юнус, засновник Грамін Банку.

Таким чином можна погодитися з автором дисертації, що брак комплексності та системності у висвітленні питань державного регулювання соціальним підприємництвом та соціально відповідальним бізнесом зумовлює потребу в подальших теоретичних дослідженнях цієї проблеми.

Зазначене обумовлює необхідність в даній предметній області та визначає актуальність, наукову новизну і практичну значимість теми дисертації Біланич Л.В.

2. Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

За тематичною спрямованістю дисертаційна робота відповідає планам науково-дослідних робіт: кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на тему: «Формування механізмів активізації потенціалу економічної системи Закарпаття» (№ державної реєстрації 0116U003557). У межах цієї теми автором проведено дослідження соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу, що вносить вклад у формування наукового базису інноваційних перетворень у національній економіці, спрямованих на розвиток соціально значущих сфер. Автором запропоновано модель механізму системи державного регулювання соціальним підприємництвом та соціально відповідальним бізнесом в Україні.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій

Представлена дисертація є цілісним, самостійним та завершеним дослідженням. Її структура та зміст побудовані логічно, що дозволяє достатньо осмислити питання державного регулювання соціальним підприємництвом та соціально відповідальним бізнесом. Теоретичну базу роботи складає ґрунтовний аналіз праць видатних вітчизняних та зарубіжних науковців, що висвітлюють питання перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні та його державно-правового регулювання.

Об'єкт, предмет і мета дослідження логічно пов'язані між собою. Наукові положення та висновки дисертаційної роботи засновані на проведених автором дослідженнях і є достатньо обґрунтованими. Для вирішення поставлених завдань використано загальнонаукові та статистичні методи.

Теоретичні та практичні положення дисертації пройшли апробацію на 6 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

4. Наукова новизна результатів дослідження сформульованих у дисертації

Науковим результатом дослідження Біланич Л.В. є удосконалення існуючих і розроблення нових теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо розвитку соціального підприємництва в Україні та його державно-правового регулювання.

Основні положення дисертації, що мають наукову новизну:

– розроблено механізм реалізації соціально відповідального бізнесу, враховуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, який забезпечує на цій основі реалізацію мети, а саме збільшення соціального благ населення;

– удосконалено теорію державного управління шляхом визначення мети соціально відповідального бізнесу, а саме забезпечення сталого розвитку, досягнення балансу інтересів між корпоративними, державними та громадськими інтересами;

- запропоновані практичні підходи до державної підтримки розвитку соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу, шляхом затвердження на законодавчому рівні базових критеріїв суб'єктів господарювання, які належать до соціально відповідальних, що сприятиме адресності надання державної підтримки соціального підприємництва;

- поглиблено суспільну систему формування солідарної громади і вільної й творчої особистості з метою задоволення потреб суспільства та отримання прибутку у виді збільшення соціального блага;

- розвинене науково-методичний підхід до систематизації моделей розвитку соціального підприємництва шляхом виділення окремих національних моделей.

5. Оцінка практичного значення одержаних результатів

Отримані результати дисертації можуть бути використані на підприємствах та в організаціях. Окремі поради та рекомендації дисертантки вже впроваджено в діяльність деяких підприємств та організацій України, що підтверджено відповідними довідками. Прикладне значення дисертації полягає в тому, що основні концептуальні та науково-методичні положення, узагальнення і висновки, доведено до рівня конкретних методик і практичних рекомендацій спрямованих на формування й ефективну реалізацію державного регулювання соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу, а саме:

- правового забезпечення пільгового оподаткування соціального підприємництва, яким передбачено особливі режими оподаткування залежно від видів діяльності, часткове звільнення від сплати податку на прибуток, отриманий від продажу (постачання) товарів та виконання соціальних робіт і послуг у роботі Державної податкової служби України (09-01-03-14/2 від 14.11.2019 р.);

-- використання у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Економіка праці й соціально-трудова відносини», «Соціальна відповідальність» у роботі ДВНЗ «Ужгородський національний

університет» (довідка №164 від 03.05.2019 р.);

- покращення та скорочення періоду реабілітації осіб з обмеженими можливостями, а також підвищення рівня продуктивності праці, якості продукції, збільшення закордонних ринків збуту та освоєння нових сучасних технологій у роботі Ужгородського учбово-виробничого підприємства №2 Українського товариства глухих (довідка №46 від 14.05.2019 р.);

- розроблення механізму державної підтримки соціального підприємництва з метою реалізації інвалідами конституційного права на працю та підприємницьку діяльність Закарпатського обласного товариства осіб з інвалідністю (довідка №44 від 06.05.2019 р.).

-

6. Повнота викладення основних наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано здобувачем у 12 наукових працях, з них: п'ять статей у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних, одна стаття у міжнародному електронному науково-практичному виданні та шість публікацій – у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5.24 д. а. (з них особисто автору належить 4.15 д. а.). Кількість опублікованих праць є достатньою для висвітлення основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

7. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації та чинним вимогам

Автореферат відображає основні наукові та практичні положення дисертаційної роботи. Наукова новизна та висновки, зазначені в авторефераті, повністю відповідають аналогічним розділам в дисертації. Основний текст автореферату містить лише положення, розкриті в розділах дисертації.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Поряд з позитивною оцінкою представлених Біланич Л.В. наукових положень, висновків та рекомендацій, слід звернути увагу на окремі дискусійні положення та зауваження, пов'язані зі складністю проблематики дослідження, зокрема:

1. Не всі представлені довідки про впровадження (стор. 22-23) розкривають зміст впровадження пропозицій авторки, зокрема довідка Департаменту соціального захисту населення Закарпатської ОДА («можуть бути використані...»), Департаменту економічного розвитку та торгівлі Закарпатської ОДА («взяті до уваги результати дослідження...»), Громадської неприбуткової організації «Паралельний світ» («є цікавими для впровадження...»).

2. На С. 35 авторка наголошує «Великих змін можна досягти незначними, але важливими кроками. Соціальне підприємництво та соціально відповідальний бізнес є дієвими інструментами вирішення нагальних соціальних проблем, насамперед місцевої громади.». В той же час не розкриваючи шляхи вирішення цієї проблеми.

3. Аналіз зарубіжного досвіду розпорошено у розділі 2 дисертаційної роботи (стор. 67-71, 73-74, 98-103) і у висновках до цього розділу так і незрозуміло, що пропонується автором перенести у вітчизняні реалії. Окрім незрозумілої з наукової точки зору фрази «Важливою є реалізація всіх методів державного регулювання соціального підприємництва та соціального відповідального бізнесу на рівні місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування».

4. Автор кілька разів підкреслює відсутність в Україні закону, який регулював діяльність соціальних підприємств. І в той же час не дає конкретних пропозицій по його наповненню. Лише посилаючись на раніш розроблені проекти народних депутатів.

5. У розділі 3 автор замість того щоб зосередити увагу на розробці методичних вказівок, механізму та пропозицій щодо покращення стану справ з державного регулювання соціального підприємництва та соціального

відповідального бізнесу знову робить масу посилань на праці науковців і законодавчі акти (стор. 119-120, 122, 124, 126-128, 131-133).

6. Заявлена автором інноваційна модель механізму системи державного регулювання соціальним підприємництвом та соціально відповідальним бізнесом в Україні, що складається із трирівневої системи інститутів, з урахуванням тенденцій європейської та світової інтеграції, якою передбачається дотримання науково обгрунтованих принципів взаємодії держави, бізнесу та суспільства на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях потребує наукового осмислення.

Проте, висловлені зауваження не носять принципового характеру і не змінюють загальної позитивної оцінки дисертації Біланич Л. В. Вони окреслюють напрямки подальшого роботи з державного регулювання соціального підприємництва та соціального відповідального бізнесу.

9. Висновки щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Оцінюючи дисертацію Біланич Людмили Віталіївни слід підкреслити, що вона виконана на актуальну тему, відзначається достатнім теоретико-методичним і практичним рівнем, отримані в ній наукові результати, висновки і пропозиції представляють собою вирішення конкретного наукового завдання, що має значення для економічної науки.

Автореферат достатньо повно відображає зміст дисертації. У ньому в стислій формі представлено основні наукові результати, які отримано у процесі дослідження, ступінь новизни методичних розробок, висновки та рекомендації.

У цілому можна стверджувати, що подана до захисту дисертація Біланич Людмили Віталіївни на тему «Державне регулювання соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу» є самостійно виконаною та завершеною науковою працею, містить нові науково обгрунтовані результати, що свідчить про достатню кваліфікацію здобувача та її здатність здійснювати наукову діяльність.

Дисертація за змістом, актуальністю і науковою новизною відповідає п. п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07. 2013 р. №567 (зі змінами та доповненнями), а її автор – Біланіч Людмила Віталіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

зав. кафедри менеджменту

Міжнародного економіко-гуманітарного
університету ім. академіка Степана Дем'янука,
доктор економічних наук, професор

Ю. В. Гончарев

Підпис *Гончарев*
Начальник відділу кадрів
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
Селурке О.А.